

Datum van
inontvangstneming

:

18/04/2017

Zaak C-131/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

13 maart 2017

Verwijzende rechter:

Tribunal da Relação do Porto (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

1 februari 2017

Verzoekende partij:

████████████████████

Verwerende partij:

Fundo de Garantia Automóvel

TRIBUNAL DA RELAÇÃO DO PORTO

Uitspraak op hoger beroep – Derde kamer

Zaak nr. 7017/14.6T8PRT A.P1

Gerechtelijk district Porto

Porto • Centrale instantie – Eerste uitvoeringskamer • J5

[OMISSIS]

Krachtens artikel 656 van de Código de Processo Civil [Portugees wetboek van burgerlijke rechtspleging] wordt de hierna volgende summiere beslissing gegeven:

Incidenteel heeft de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, ██████████ ██████████ in het kader van de procedure tot tenuitvoerlegging ingesteld door de tenuitvoerleggende partij „Fundo de Garantia Automóvel”, verzet aangetekend via een vordering tot opschorting van tenuitvoerlegging.

Hij stelt, kort samengevat, dat het vonnis dat als uitvoerbare titel geldt, hem niet veroordeelt tot terugbetaling op grond van regres zonder dat de tenuitvoerleggende partij een regresvordering tegen hem heeft ingesteld.

Daaraan voegt hij toe dat het ingeval van een hoofdelijke schuld die voortvloeit uit een vordering wegens civielrechtelijke aansprakelijkheid, noodzakelijk is vooraf de concrete fout van alle bij de procedure betrokken partijen vast te stellen, hetgeen niet is gebeurd.

Bovendien betoogt hij dat het vonnis in eerste aanleg enkel de tenuitvoerleggende partij en „F3 Auto” veroordeelt, waarbij pas in hoger beroep de bestreden beslissing werd vernietigd en hij werd veroordeeld, zonder dat hij in de gelegenheid was gesteld verweer te voeren en zonder dat de hogere rechterlijke instanties over aanwijzingen beschikten om zijn aansprakelijkheid op algehele en billijke wijze te beoordelen.

Daaraan voegt hij toe dat hij niet akkoord gaat met het totale bedrag dat aan de benadeelde en aan Unidade Local de Saúde de Matosinhos wordt betaald als vergoeding voor materiële en immateriële schade, want dat bedrag is volgens hem kennelijk hoog.

Ten slotte stelt hij dat krachtens artikel 267 VWEU de zaak prejudicieel moet worden verwezen teneinde een antwoord op de gerezen vragen te krijgen en dat om die reden de behandeling van de zaak krachtens de artikelen 269 en 272 van de Código de Processo Civil moet worden geschorst. [Or. 1]

Na kennisgeving heeft de tenuitvoerleggende partij een verweerschrift ingediend, waarin zij de vordering betwist en concludeert tot afwijzing van de excepties, dienovereenkomstig tot behoud van de uitvoerbare titel en ten slotte tot veroordeling van de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, wegens tergend geding.

*

Op 8 september 2016 is het verzoek tot opschorting van de tenuitvoerlegging dat was ingediend door de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, [REDACTED] ongegrond verklaard en werd beslist dat de vordering tot tenuitvoerlegging, ingediend door de tenuitvoerleggende partij „Fundo de Garantia Automóvel”, werd voortgezet.

*

Aangezien appelland, [REDACTED] het niet eens was met de uitspraak, heeft hij hoger beroep ingesteld en heeft hij in dat kader het volgende gesteld:

██████████

I. Bij tussenbeschikking van 8 september 2016 heeft de rechter a quo geoordeeld dat „het verzet tegen de tenuitvoerlegging dat was aangetekend door de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, ██████████ ongegrond was en dat dienovereenkomstig de betrokken vordering tot tenuitvoerlegging die was ingesteld door de tenuitvoerleggende partij, Fundo de Garantia Automóvel, werd voortgezet”, waarna deze rechter onmiddellijk kennis heeft genomen van de grond van de zaak overeenkomstig artikel 595, lid 1, onder b), CPC.

II. Vervolgens heeft deze rechter geoordeeld dat alle middelen die waren aangevoerd door de partij die verzet had aangetekend, thans appelland, ongegrond waren.

III. Appelland gaat niet akkoord met deze beslissing want hij is van mening dat de bepalingen die als rechtsgrondslag dienden voor deze beslissing, niet juist zijn uitgelegd en toegepast en dat er ook sprake is van een onjuiste vaststelling van de toepasselijke rechtsbepalingen en van schending van de rechtsregels, met name artikel 20 van de Grondwet van de Portugese Republiek en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. [Or. 2]

IV. In zijn verzoek tot opschorting van tenuitvoerlegging, dat appelland tijdig heeft ingediend, stelt hij dat aangezien het gaat om hoofdelijke verbintenissen de artikelen 512 en volgende van de Código Civil van toepassing zijn, inzonderheid artikel 524, dat bepaalt dat „de schuldenaar die de vordering van de schuldeiser voldoet voor meer dan het deel waartoe hij gehouden is, het recht heeft regres uit te oefenen tegen elk van zijn medeschuldenaars in verhouding tot hun deel van de schuld”.

V. Zoals blijkt uit de declaratoire vordering die heeft geleid tot het vonnis waarvan thans om tenuitvoerlegging wordt verzocht, is behalve de tenuitvoerleggende partij appelland hoofdelijk veroordeeld, net zoals de handelsvennootschap F3 Auto, eigenaar van de bij het ongeval betrokken voertuig.

VI. Appelland begrijpt niet waarom de tenuitvoerleggende partij niet ook een vordering heeft ingesteld tegen de hoofdelijke medeschuldenaar, F3 Auto.

VII. Zoals de tenuitvoerleggende partij zelf heeft aangevoerd in haar verweerschrift in de procedure tot opschorting van tenuitvoerlegging, behoorde het voertuig op datum van het ongeval toe aan F3 Auto.

VIII. Aldus berustte de verplichting tot het afsluiten van de verplichte verzekering voor wettelijke aansprakelijkheid bij F3 Auto, en niet bij appelland, die op de datum van het ongeval ervan overtuigd was dat bij de verzekeringsmaatschappij Zurich Portugal een geldige dergelijke verzekering bestond.

IX. Ook al is appelland eveneens veroordeeld, de fout van elke partij moet worden vastgesteld met het oog op de uitoefening van het regresrecht, aangezien – gelet op de bestaansreden van het Fundo de Garantia Automóvel, waarop enkel een beroep wordt gedaan ingeval geen of geen geldige verplichte verzekering voor de wettelijke aansprakelijkheid bestaat – in casu geen geldige uitvoerbare titel tegen hem bestaat, zoals is aangevoerd in de procedure tot opschorting van tenuitvoerlegging.

X. Gebruik van de rechtstreekse vordering krachtens artikel 54 CPC is enkel gerechtvaardigd indien naast het Fundo de Garantia Automóvel uitsluitend nog één andere schuldenaar is die is veroordeeld in een declaratoire vordering, hetgeen in casu kennelijk niet het geval is, [Or. 3] zodat dringend moet worden vastgesteld wat de aansprakelijkheid van elkeen is, hetgeen enkel kan gebeuren via een declaratoire vordering en niet via een vordering tot tenuitvoerlegging.

XI. De beschikking van de rechter a quo, waartegen thans het hoger beroep is gericht, verwijst enkel naar artikel 25, lid 1, van voornoemd wetboek. Niettemin moet ook rekening worden gehouden met lid 3 van dat artikel.

XII. Bij een aandachtige lezing van die wettelijke bepaling blijkt dat volgens de bewoordingen ervan een zorgvuldig onderscheid moet worden gemaakt tussen wettelijke subrogatie en hoofdelijke verbintenissen.

XIII. In de Código Civil wordt de rechtsfiguur van het regresrecht in verband gebracht met de procedure en de regeling inzake hoofdelijke verbintenissen: wanneer de vordering van de schuldeiser wordt voldaan door een van de hoofdelijk gehouden schuldenaars resulteert dit overeenkomstig artikel 523 in het tenietgaan van de verbintenis, waarbij artikel 524 de schuldenaar die de schuldeisers vordering voor meer heeft voldaan dan zijn aandeel dat hij in de onderlinge verhouding uiteindelijk had moeten voldoen, een nieuw regresrecht verleent.

XIV. Hier is sprake van meer dan één definitieve hoofdschuldenaar zodat dringend de declaratoire vordering met het oog op regres moest worden ingesteld teneinde de concrete fout van appelland vast te stellen, en niet rechtstreeks door middel van de onderhavige vordering tot tenuitvoerlegging, want in dat geval worden de fundamentele rechten en beginselen van ons rechtsstelsel geschonden, zodat wij in casu [OMISSIS] van oordeel zijn dat het vonnis waarbij appelland is veroordeeld en dat in deze procedure als uitvoerbare titel is geweest, gelet op het voorgaande, geen dergelijke titel vormt.

XV. Een uitvoerbare titel moet voortvloeien uit een declaratoire vordering waarmee uitdrukkelijk het recht op regres tegen appelland wordt beoogd.

XVI. Dat recht is, op de datum van kennisgeving aan de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, thans appelland, in de onderhavige procedure, evenwel verjaard, anders dan de rechter a quo heeft [Or. 4] aangevoerd onder verwijzing

██████████

naar de verjaringstermijn van 20 jaar die in casu van toepassing zou zijn overeenkomstig de artikelen 309 en 311 van de Código Civil.

XVII. Aangezien het gaat om een geval van buitencontractuele civielrechtelijke aansprakelijkheid, geldt artikel 498, lid 2, van de Código Civil, dat bepaalt dat „de verjaringstermijn van drie jaar eveneens geldt voor het recht op regres tussen aansprakelijke personen, te rekenen vanaf de nakoming van de verbintenis.”

XVIII. Wij kunnen werkelijk niet instemmen met de toepassing op het onderhavige geval van de verjaringstermijn van 20 jaar, zoals ook blijkt uit het arrest van de Tribunal da Relação de Lisboa van 17 maart 2011 en uit het arrest van de Supremo Tribunal de Justiça van 13 april 2000.

XIX. Evenmin kan worden ingestemd met de zienswijze dat de verjaringstermijn van drie jaar niet geldt omdat artikel 56, lid 4, van wetsdecreet nr. 291/2007 niet van toepassing is, op grond dat dit wettelijk voorschrift in casu nooit, zelfs niet naar analogie, van toepassing kan zijn doordat dit voorschrift in werking is getreden na de datum van het ongeval en als zodanig geen terugwerkende kracht heeft. Zoals hierboven is uiteengezet, is artikel 498, lid 2, van de Código Civil wel naar analogie van toepassing, zodat het regresrecht van het Fundo de Garantia Automóvel reeds verjaard was.

XX. Het tijdstip waarop bovenbedoelde verjaringstermijn van drie jaar ingaat, is het tijdstip van nakoming. In casu stellen wij ons op het standpunt dat dit tijdstip dient te worden begrepen als de datum waarop de laatste betaling is verricht, zoals ook in artikel 56, lid 4, van wetsdecreet nr. 291/2007 is bepaald.

XXI. Dat artikel kan geen toepassing vinden op het hier te beoordelen geval zodat het niet noodzakelijk blijkt dat het Fundo de Garantia Automóvel wacht op de laatste betaling om kennis te nemen van het hem toekomende recht, met name het bedrag dat het moet betalen en op basis waarvan de declaratoire vordering tot veroordeling op grond van het regresrecht kan worden ingediend. [Or. 5]

XXII. Bovendien is het ons inziens zeer duidelijk dat in casu geen sprake is van een uitvoerbare titel, die kennelijk de grondslag vormt voor de door appelland tijdig ingestelde vordering tot opschorting van tenuitvoerlegging, overeenkomstig artikel 729 van de Código de Processo Civil, zoals de rechter a quo dienovereenkomstig had moeten beslissen.

XXIII. De schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, verwijst in zijn middelen tot ondersteuning van de vordering tot opschorting van de tenuitvoerlegging niet naar de concrete vaststelling van de fout van het Fundo de Garantia Automóvel, maar naar zijn eigen fout, aangezien er nog een andere schuldenaar bestaat die is veroordeeld bij het vonnis dat is gewezen op de declaratoire vordering, te weten F3 Auto, eigenaar van het voertuig dat was betrokken bij het ongeval en dat werd bestuurd door een aangestelde ervan, thans appelland.

XXIV. Bovendien kunnen wij enkel instemmen met de beschikking die thans aan u ter beoordeling wordt voorgelegd, waar wordt verklaard dat „aangezien de tenuitvoerlegging is gebaseerd op het vonnis en de schuldenaar tegen wie ten uitvoer wordt gelegd, van bij het begin in de declaratoire procedure heeft geïntervenieerd, deze partij thans in de procedure tot opschorting van de tenuitvoerlegging niet kan stellen dat de motivering van het uit te voeren vonnis moet worden heronderzocht.”

XXV. Dat vonnis vormt geen uitvoerbare titel, aangezien het Fundo de Garantia Automóvel vooraf met het oog op het regresrecht een declaratoire vordering had moeten instellen, waarin de fout van appellant op correcte wijze zou zijn besproken, hetgeen een wezenlijk element is wat de mate van buitencontractuele aansprakelijkheid wegens onrechtmatige daad betreft, zoals is bepaald in artikel 483 van de Código Civil.

XXVI. Het vonnis in eerste aanleg heeft niet appellant veroordeeld, maar enkel verweerder en F3 Auto, aangezien appellant een voertuig bestuurde dat eigendom was van zijn werkgever (F3 Auto) en op de datum van het ongeval ervan overtuigd was dat de verplichte verzekering naar behoren was betaald en geactualiseerd.

XXVII. Pas in de procedure in hoger beroep bij de hogere rechterlijke instanties is de bestreden uitspraak vernietigd en is appellant veroordeeld. [Or. 6]

XXVIII. Daarna was de enige mogelijkheid voor appellant evenwel het instellen van een hogere voorziening betreffende een rechtsvraag bij de Supremo Tribunal de Justiça, hetgeen hem niet is toegestaan. Niettemin dient in deze procedure enkel van de grond van de zaak kennis te worden genomen.

XXIX. Weliswaar heeft een Tribunal da Relação de bevoegdheid een uitspraak te herzien betreffende een [feitelijke] vraag. Maar, aangezien de beslissing in eerste aanleg in het voordeel van appellant was, kan de procedure in hoger beroep die thans voor appellant openstaat, enkel een rechtsvraag betreffen, met wezenlijk andere regels en andere bevoegdheden tot herziening.

XXX. Derhalve zou er ons inziens nooit sprake zijn van onmiddellijk bewijs, dat essentieel is voor uitspraken waarbij zo veel specifieke elementen aan de orde zijn, zoals inzake verkeersongevallen, waardoor hem een eerlijk proces zou zijn ontzegd overeenkomstig artikel 20 van de Portugese grondwet.

XXXI. Hij had meer bepaald niet de gelegenheid om in zijn verweer alle argumenten te betrekken die aantoonen dat het bij het ongeval betrokken voertuig niet zijn eigendom was, maar de eigendom van de handelsvennootschap F3 Auto, zijnde de onderneming waarvoor hij werkte op de datum van het ongeval en waarop alle uit de autoverzekering voortvloeiende verplichtingen rustten.

██████████

XXXII. Het belang van dat recht overschrijdt de grenzen van het Portugese grondgebied, waarbij in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie het „recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdig gerecht” is bekrachtigd.

XXXIII. Onder een eerlijk proces wordt verstaan een proces waarin vaststaat dat de gedingvoerende partijen over dezelfde verweermiddelen beschikken, elke partij het recht heeft zich uit te spreken over alle vragen die voor de betrokken uitspraak relevant zijn, in alle gevallen waarin het gedrag van een partij de mening van de rechter over een belangrijk punt [Or. 7] van het geding kan beïnvloeden, het recht om in persoon te verschijnen is gewaarborgd, de bewijsstukken op rechtmatige wijze zijn verkregen en de motivering van de uitspraak en de openbaarheid van de procedure waarborgen zijn voor de transparantie van de uitoefening van de rechterlijke functie.

XXXIV. Vast staat dat de zaak die tot de thans in geding zijnde tenuitvoerlegging heeft geleid, niet op billijke wijze is beoordeeld aangezien appellant voor de rechterlijke instantie die hem heeft veroordeeld, niet het recht had naar behoren verweer te voeren met volledige eerbiediging van het onmiddellijkheidsbeginsel, dat als voornaamste doel heeft, een volledig begrip van alle feiten mogelijk te maken.

XXXV. Gelet daarop werden op geen enkele wijze feiten vastgesteld waardoor zou zijn voldaan aan alle in de artikelen 483 en volgende van de Código Civil vervatte criteria voor een veroordeling wegens wettelijke aansprakelijkheid, met name fout en de berekening van de schade van de benadeelde waartegen appellant op enig tijdstip na zijn veroordeling kon opkomen of waarvan hij om toetsing kan verzoeken, teneinde te oordelen of het toegekende bedrag billijk was, hetgeen hem opnieuw werd geweigerd, ditmaal door de rechter a quo.

XXXVI. De rechter a quo was van mening dat appellant recht had op een eerlijk en billijk proces, zodat er in casu geen reden was om de zaak prejudicieel te verwijzen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie, met verzoek om een uitspraak op de vragen die waren gerezen in de procedure tot opschorting van de tenuitvoerlegging.

XXXVII. Nogmaals zijn wij het niet eens met het standpunt van de rechter a quo.

[OMISSIS] [Or. 8]

XXXIX. Zelfs indien – ten onrechte – wordt verondersteld dat in casu een uitvoerbare titel voorligt, en uitgaande van alle bovenstaande overwegingen, komen wij tot de bevinding dat ook al impliceert dit schending van het in de grondwet neergelegde recht op een billijk en eerlijk proces, appellant niet kan verzoeken om toetsing van de fout die hem door de hogere rechterlijke instantie is toegerekend en waartegen hem niet is toegestaan geweest een hogere voorziening in te stellen.

XL. Wanneer wij thans naar de onderhavige zaak kijken, dan moet de nationale rechter, indien zijn uitspraak naar nationaal recht niet vatbaar is voor een gewoon rechtsmiddel, de zaak voorleggen aan het Hof van Justitie of dit Hof prejudiciële vragen stellen.

XLI. Indien de zienswijze gehandhaafd blijft dat in casu het vonnis op de declaratoire vordering een toereikende uitvoerbare titel vormt, hetgeen slechts als academische veronderstelling geldt, dan moeten prejudiciële vragen worden gesteld want anders zou een latente schending van het Portugees grondwettelijk recht en van het Unierecht blijven voortbestaan en zou bijgevolg afbreuk worden gedaan aan de eenvormige uitlegging en toepassing van dit recht binnen de Europese Unie.

XLII. Gelet op een en ander zijn wij van oordeel dat de hierboven aangehaalde regels onjuist zijn uitgelegd, zodat de rechter a quo had moeten beslissen om de zaak prejudicieel te verwijzen en de behandeling ervan te schorsen overeenkomstig de artikelen 269 en 272 van de Código de Processo Civil.

XLIII. Derhalve moet de in deze procedure bestreden beslissing worden vernietigd.”

*

Een verweerschrift is ingediend.

*

Aangezien niets belet uitspraak te doen op het hoger beroep, dient nu al te worden nagegaan of is voldaan aan de voorwaarden voor een prejudiciële verwijzing. [Or. 9]

In casu bestaat een van de te beantwoorden vragen erin dat moet worden bepaald of het vonnis waarop de tenuitvoerlegging is gebaseerd, het resultaat is van een eerlijk proces en een uitvoerbare titel vormt die een toereikende grondslag is voor tenuitvoerlegging tegen appelland.

De rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie biedt evenwel geen onbetwistbaar, of voldoende vaststaand, antwoord op deze vraag.

Gelet op deze lacune in de rechtspraak zal het antwoord van het Hof van Justitie op de hierna geformuleerde vragen nuttig zijn om uitspraak te doen op het hoger beroep dat appelland tegen het bestreden vonnis heeft ingesteld.

[OMISSIS]

[OMISSIS] [OR 10] [OMISSIS] [OMISSIS]

*

██████████

Gelet op het voorgaande en op de door partijen uiteengezette feitelijke en juridische context wordt het Hof van Justitie van de Europese Unie verzocht om een beslissing over de volgende prejudiciële vragen:

1 Moet een hoofdelijke veroordeling, in het kader van een rechtsvordering inzake de wettelijke aansprakelijkheid wegens een verkeersongeval, in hoger beroep door een hogere rechterlijke instantie, zonder dat het onmiddellijkheidsbeginsel is toegepast en zonder dat alle verweermiddelen volledig zijn benut, worden beschouwd als het resultaat van een eerlijke en billijke behandeling van de zaak overeenkomstig het bepaalde in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie?

2 Is de inbeslagname van goederen in het kader van de tenuitvoerlegging zonder dat vooraf uitspraak is gedaan op de regresvordering, in strijd met het bepaalde in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie?

*

Bovendien wordt beslist dat de behandeling in hoger beroep wordt geschorst tot de uitspraak van het Hof van Justitie, overeenkomstig de artikelen 269, lid 1, onder c), 272, lid 1, en 276, lid 1, onder c), eerste deel, van de Código de Processo Civil.

*

[OMISSIS] [OR 11]

TRIBUNAL DA RELAÇÃO DO PORTO

[OMISSIS]

Porto, 1 februari 2017.

[OMISSIS] [OR 12]